

af ganske særegne Gaver formaaer at føre et stort Antal Børn vidt, hvorfor Alle ere enige om, at han godt kan magte 110 Børn, uden at man kan klage over Underviisningen, mens Læreren i den anden Skole ikke har en saadan Gave, vilde det saa ikke være ubilligt at nægte Communen Ret til at lade et større Antal Børn end 100 undervise i een Skole? Det er altsaa i dette Tilfælde selve Lærerkraften, der gjør en Forskiel i saa Henseende.

Men der er ogsaa andre Forhold, der komme i Betragtning. Lader os antage, at Børneantallet i hver af to forskjellige Skoler er 101—102, og at man ved at undersøge Antallet af de Børn, der ere under 7 Aar, finder, at Børneantallet i det ene Sogn om eet eller to Aar vil synke ned til 90 eller 80, hvorimod det i det andet Sogn i Løbet af nogle ganske faa Aar vil stige til 120—130; ogsaa disse to Tilfælde staae eens ligeoverfor Loven, men i Virkeligheden ere de ganske forskellige, og naar nu alle Vedkommende vare enige om, at man i det ene Tilfælde kunde udsætte Bestemmelsens Gjennemførelse, vilde det saa ikke være urigtigt at binde den hele Beskyrelse, Communalbeskyrelsen, Ministeriet og Alle ved et saadant bestemt Tal? Jeg har her nævnt et Par Tilfælde for at vise det Urigtige i at binde Administrationen for at sikke Communen, hvilket gjør en Afspasning efter de locale Forhold umulig, en Afspasning, som nu kan finde Sted paa Grund af den friere Stilling, Ministrene i mange Tilfælde have ligeoverfor det Bestaaende. Jeg maa tilstaae, at det jo gjerne kan være, at disse mindre Pøgeskoler mange Steder kunne være meget hensigtsmæssige og gjøre megen Gavn — ligesom jo ogsaa oplyste Forældres Underviisning i mange Tilfælde er til overordentlig Betsignelse — men jeg tør dog ikke undlade, overeensstemmende med Sandheden, at gjøre opmærksom paa det Resultat, jeg efter min Erfaring er kommen til. Jeg har da fundet, at den Underviisning, som gives, deels i disse mindre Pøgeskoler, deels af Forældrene selv, bærer, om just ikke stedse, saa dog for en overveiende Deel, Præg af den tidligere Methode for Underviisningen. Der er nu en Stræben efter at arbejde sig ud af den mere døde Underviisning; der er en Stræben efter at arbejde sig ud af

at sætte Formaalet i at lære visse bestemte Ting udenad og efter som Læseböger at bruge Böger, der ere let fattelige for Børnene og kunne bringe disse nyttige Kundskaber; men hvad Pøgeskolerne angaaer, har jeg dog fundet, at den Læsebog, hvorefter Børnene i Almindelighed lærte at stave, var Luthers Catechismus og Valles Lærebog, og at man intet Sted var saa tilbøielig til at drive Udenadslæsning af disse Böger som netop i saadanne mindre Pøgeskoler. Jeg veed ikke, om de Herrer, der kjende noget til den Maade, hvorpaa Forældre meget ofte bibringe deres Børn Underviisning, ere komne til den samme Erfaring? Dette vil jo vistnok i Tidens Løb kunne ændre sig; men jeg troer dog, at, naar Udvalget som en Udvei har foreslaaet Pøgeskoler, vil det vist være betænkeligt at gaae ind derpaa. Det forekommer mig ogsaa, at der er andre Udveie, som Administrationen, naar den fik friere Raadighed, meget hensigtsmæssigt kunde bruge, og De ville saaledes erindre, at i Lovudkastets Motiver til § 5 er udtalt, hvor der tales om unge Mennesker, der skulle ind paa Seminarier: „Tovrigt maa det ogsaa bemærkes, at de, hvem Understøttelse forundes, uagtet deres unge Alder, ville kunne gjøre ikke ringe Nytte ved de Skoler, hos hvis Lærer de anbringes, og at de maaskee ikke sjældent ville kunne bevirke en Udsættelse i Forøgelsen af Lærerkraften ved en Skole med et stort Børneantal“. Det er altsaa en af de Maader, hvorpaa Administrationen, naar den fik en friere Raadighed, kunde raade Bod paa Følgerne af et stort Børneantal derved, at saadanne unge Mennesker bleve en Art Bihjælplærere ved Skolen. Som Følge heraf behøvedes der ikke at etableres nogen selvstændig ny Skolestue. Disse Bihjælplærere ved Skolerne ville selv have godt heraf; thi de vilde lære deels ved at meddele Underviisning i Skolen under Lærernes Tilsyn og deels ved selv at undervise Børnene. Dette vilde uden Tvivl være den mindst bekostelige Maade at gaae frem paa, naar man i mange Tilfælde vilde lade Børneantallet i en Skole stige op til Maximum, som her er sat til 120. Naar man anerkjender, at det er umuligt for en Mand paa nogen Maade at bestride det, som kommer ud over dette Antal,